

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih 2.6. Subat 2025
Sayı 211

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Seyda ERDAN KILIÇ
İzmir MİLLETVEKİLİ

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 4-3-2025	Esas No: 2/2956

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK LIGI
0 3 Mart 2025
Numara:

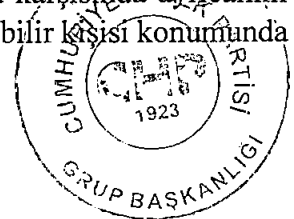
T B M M GENEL EVRAK
0 3 Mart 2025
No : 1591982

GENEL GEREKÇE

1961 Anayasası'nın 95. Maddesi, "Cumhurbaşkanı seçilenin partisi ile ilişkisi kesilir." hükmünü içermektedir. 1982 Anayasası'nda korunan bu hüküm, 16 Nisan 2017 referandumu sonrası dönemde ülkemizde Cumhurbaşkanlığı'nın tanımı ile taşıdığı görev ve yetkiler değişmiştir. İşaret etmek gerekir ki; referandumdan önce, Anayasa'nın 101. maddesinin dördüncü fıkrası şöyle idi: "Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer." Bu madde, referandum sonrasında, 21/01/2017 tarihli ve 6771 sayılı Kanunun 7. maddesi ile değiştirilmiştir ve "Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir" ifadesi maddeden çıkarılmıştır. Yine, Anayasa değişikliğiyle beraber, iki başlı yürütme yapısı ortadan kaldırılmış ve "Yürütme yetkisi ve görevi Cumhurbaşkanlığı tarafından yerine getirilir" düzenlemesi getirilmiştir. (8. ve 104. Madde)

Dolayısıyla, oluşan siyasi pratikle beraber, 2017 değişikliğinin akabinde "partili Cumhurbaşkanlığı" kavramı anayasa hukuku alanına dahil olmuştur. Önceki Cumhurbaşkanlığı rejim ve uygulamasının aksine, tüm toplumu kucaklayan ve siyaset üstü/siyasal partiler üstü olan tarafsız bir Cumhurbaşkanlığı müessesesi artık yoktur. Aksine; siyasal tartışma ve uygulamaların merkezinde bir Cumhurbaşkanı vardır. Hem yürütme görevini üstlenmesi hem de parti genel başkanı olması nedeniyle; Cumhurbaşkanı, siyasetin mücadele alanının aktif bir tarafıdır. Bunu ulusa sesleniş konuşmalarında dahi muhalefet partilerine ve liderlerine yönelik söylemlerinde görmekteyiz. Sırf ceza hukuku tekniği açısından da, Cumhurbaşkanı'na parti genel başkanı sıfatıyla yapılan eleştiri ile Cumhurbaşkanı sıfatıyla yapılan eleştiri arasında ayırım yapmayı mümkün kılacak ve maddi anlamda kanunun gerektirdiği öngörülebilirliği temin edecek bir ölçüt katalogu bulunmamaktadır. Böyle olunca da, makamdaki kişiyi önceki gibi siyasal tartışma ve eleştirilerin üstünde özel bir normla koruyan TCK madde 299 düzenlemesiyle yeni anayasal durum arasında uyum kalmamıştır. Parti genel başkanı bir Cumhurbaşkanı ile geçmişteki gibi tarafsız bir Cumhurbaşkanı'nın özel olarak korumak için öngörülmüş bir düzenlemenin günümüz hukuk sisteminde meşruiyeti kaybolmuştur.

Demokratik toplumlarda eleştirilebilirlik çitasının kamusal sorumluluk derecesiyle orantılı olarak artması gerektiği dikkate alındığında; son derece geniş yetkilere sahip şekilde yürütme görev ve yetkisini üstlenen partili Cumhurbaşkanı'nın ifade özgürlüğü karşısında ayrıcalıklı şekilde korunması bir yana, kendisinin ülkenin en geniş şekilde eleştirilebilir kişisi konumunda olduğunu kabul etmek demokratik bir zorunluluktur.

Anayasa değişikliği öncesinde ender uygulamalarla karşımıza çıkan Türk Ceza Kanunu'nun 299. Maddesi, Anayasa değişikliği sonrası suiistimal edilmiştir. Sayısı onbinlerle ifade edilen dava dosyaları kapsamında binlerce kişi mahkum edilmiştir. Geniş toplum kesimleri nezdinde ifade özgürlüğünü boğacak kadar kapsamlı uygulanan bu madde ile siyasal iktidarın bizzat kendisi haline gelmiş bir cumhurbaşkanlığı makamı hukuk sistemi üzerinden korunmaya çalışılmış, eleştiri ile hakaret arasındaki ince çizgi 'hakaret lehine' yargısal bir sopa olarak kullanılmaya başlanmıştır.

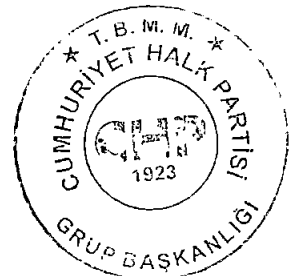
Türkiye'de açılan onbinlerce dava karşısında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Türkiye'ye TCK 299. Maddenin değiştirilmesi tavsiyesinde bulunmuştur. AİHM, Vedat şorli -Türkiye davasında, düzenlemenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğü hakkını düzenleyen 10. Maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir. AİHM, "Devletin, kendi başkanının itibarını koruma yönündeki menfaatinin, Devlet başkanına, kendisi hakkında bilgi verme ve görüş ifade etme hakkı karşısında bir ayrıcalık veya özel koruma verilmesini haklı gösteremeyeceğinin" altını çizmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararında, üç önemli hatırlatmada bulunmuştur. AİHM, Vedat şorli kararında, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 12 şubat 2004 tarihinde kabul edilen, Medyada Siyasi Tartışma Özgürlüğü Bildirisi'ne atıf yapmıştır. Bildiriye göre; eleştiri özgürlüğü, nüktedan ve ağır eleştiri, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin 10. maddesinde korunur. Politikacılar kendileri hakkında yapılan eleştirilere tahammüllü olmalıdır. Ağır eleştiri Sözleşme'nin 10. maddesiyle korunduğu gibi, bu eleştiriler bir abartıya ve hatta provokasyona kadar varılabilir. Tek istisna bu abartı ve provokasyonun kamuoyunu yanlış yönlendirmemesidir.

AİHM, ikinci olarak, AİHM Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin "Hakaretin Suç Olmaktan Çıkarılmasına Doğru" başlıklı 1577 (2007) sayılı Kararına işaret etmiştir. Parlamenter Meclisi kararında, "birçok üye ülkenin, hakaret için hapis cezası öngördüğünü ve örneğin Azerbaycan ve Türkiye gibi bazı ülkelerde, bunun halen uygulanmakta olduğunu büyük bir endişeyle tespit etmektedir" denilmiştir. Son olarak Venedik Komisyonu'nun TCK 299. Maddeyi endişeyle takip ettiklerini belirten raporuna atıfta bulunmuştur.

Türkiye'de de Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü, Af örgütü başta olmak üzere çok sayıda sivil toplum kuruluşu ile aydınlar, yazarlar, gazeteciler TCK 299. Maddenin kaldırılması için kampanyalar düzenlemekte, çağrılarda bulunmaktadır.

Türk Ceza Kanunu'nun 299. maddesinde düzenlenen Cumhurbaşkanı'na hakaret suçu, AİHS'nin 10. maddesine ve Anayasa'nın 26. ve 90. maddelerine açıkça aykırıdır. İşbu kanun teklifiyle, söz konusu düzenleme ilga edilmekte ve mevzuatın Anayasa'ya ve AİHS'ne uygunluğu sağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 299'uncu maddesinde düzenlenen Cumhurbaşkanı'na hakaret suçu, AİHS'in 10. Maddesine ve Anayasa'nın 26. Ve 90. Maddelerine açıkça aykırıdır. Söz konusu düzenleme ilga edilmekte ve mevzuatın Anayasaya ve AİHS'ne uygunluğu sağlanmaktadır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

**5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 299'uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıőtır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

